

تجارت جهانی شیرخشک

تجارت جهانی شیرخشک بدون چربی:

صادرات EEC به خارج از حوزه اعضای خود، در رده سوم قرار دارد. این صادرات از متوسط ۲۶۹ هزار تن طی سالهای ۸۵-۱۹۸۳، به ۴۰۰ هزار تن در سال ۱۹۸۸، رشد یافته است. مجموع صادرات کشورهای استرالیا و زلاندنو، که خود از کشورهای عمده صادرکننده شیرخشک بحساب می‌آیند، در رتبه چهارم جای گرفته و از ۲۴۳ هزار تن به ۲۷۵ هزار تن افزایش حاصل نموده است. صادرات کشورهای در حال توسعه، طی سالهای یاد شده حداکثر به ۱۵ هزار تن رسیده که چندان قابل توجه نمی‌باشد.

میزان واردات جهانی شیرخشک بدون چربی در مقایسه با میزان صادرات آن بمراتب بیشتر می‌باشد؛ طوریکه طی سالهای ۸۵-۱۹۸۳، واردات بطور متوسط سالانه ۳۲۳ هزار تن بر صادرات فزونی داشته است. میزان این فزونی در سال ۱۹۸۸ به ۲۰۰ هزار تن کاهش می‌یابد. طی سالهای مورد نظر، میزان واردات کشورهای در حال توسعه و کشورهای عضو EEC، به ترتیب در رده‌های

طبق جدول (۱)، کل میزان صادرات جهانی شیرخشک بدون چربی، از حدود نزدیک به ۲ میلیون تن (متوسط سالهای ۸۵-۱۹۸۳) به ۲ میلیون تن در سال ۱۹۸۸، رسیده است. طی سالهای ۸۸-۱۹۸۳، در بین صادرکنندگان، صادرات کشورهای EEC به اعضای خود، مقام نخست را دارا بوده است. میزان این صادرات طی سالهای ۸۵-۱۹۸۳، بطور متوسط سالانه ۸۹۷ هزار تن بوده است که بتدریج از آن کاسته شده تا اینکه در سال ۱۹۸۸ به ۸۰۰ هزار تن بالغ میگردد. پس از آن مجموع صادرات ایالات متحده امریکا و کانادا قرار دارد که طی سالهای یاد شده میزان آن بین حداقل ۳۰۰ هزار تن در سال ۱۹۸۸ و حداکثر ۴۱۶ هزار تن در سال ۱۹۸۶ بوده است. بطور کلی، طی سالهای ۸۸-۱۹۸۳، از مجموع صادرات این دو کشور ۱۶/۹ درصد کاسته شده است.

کل میزان صادرات جهانی شیرخشک بدون چربی، از حدود ۱/۹۷ میلیون تن (متوسط سالهای ۸۵-۱۹۸۳) به ۲ میلیون تن در سال ۱۹۸۸، رسیده است.

اینکه صادرات شیرخشک بدون چربی آن در سال مذکور در حد بالائی قرار داشت، استثناء عمده محسوب می‌گردد.^۲

صادرات EEC (شامل کمک‌های غذایی) در سال ۱۹۸۶ نسبت به سال ماقبل، ۱۳ درصد کاهش یافت. کل میزان صادرات آن در سال مزبور بالغ بر ۲۶۷ هزار تن بود که از آن مقدار ۹۷ هزار تن بعنوان کمک غذایی محسوب می‌گردد. در نیمه نخست سال ۱۹۸۷، میزان صادرات افزایش یافت و به ۱۶۴ هزار تن رسید، رقم دوره مشابه سال ماقبل ۹۵ هزار تن بوده است.

صادرات شیرخشک بدون چربی توسط زلاندنو در سال ۱۹۸۶ نسبت به سال ماقبل ۷/۵ درصد کاهش یافت و به ۱۶۰ هزار تن رسید؛ طی ۶ ماهه نخست سال ۱۹۸۷، صادرات این کشور به ۶۴/۵ هزار تن رسید (در مقایسه با ۶۸/۸ هزار تن سال ماقبل). مقاصد عمده این صادرات، کشورهای واقع در جنوب شرقی و شرق آسیا و نیز برزیل بوده است. صادرات از استرالیا، در سال ۱۹۸۶

اول و دوم قرار گرفته‌اند و هر کدام در طول دوره به ترتیب ۷/۷+ درصد و ۵/۱۷- درصد دچار تغییر گردیده‌اند (EEC از ۹۴۰ به ۸۰۰ و کشورهای در حال توسعه از ۱۱۸۸ به ۱۲۸۰ هزار تن). واردات ژاپن نیز در حدود ۱۰۰ هزار تن ثابت باقیمانده است و به این ترتیب در رده چهارم پس از کشورهای عضو اوپک قرار می‌گیرد. واردات بقیه کشورهای موجود در جدول چندان چشم‌گیر نمی‌باشد؛ جدول (۱).

سازمان گات (GATT) نیز روند تجارت جهانی شیرخشک بدون چربی (شامل کمک‌های غذایی) را برای دوره ۸۷-۱۹۸۱ بررسی نموده است^۱:

طبق این بررسی‌ها صادرات جهانی شیرخشک بدون چربی (شامل کمک‌های غذایی) در سال ۱۹۸۶، نسبت به سال ۱۹۸۵، تقلیل یافته است. این کاهش عمدتاً بدلیل تنزل صادرات EEC، زلاندنو، استرالیا و لهستان، صورت گرفته است. ایالات متحده آمریکا در این مورد، با توجه به

(۱). لازم است که توضیح داده شود، بین ارقامی که توسط دو منبع ارائه گشته‌اند، اختلاف وجود دارد و این اختلاف ناشی از روشهایی می‌باشد که توسط منابع یاد شده، در گردآوری و برآورد آمارها بکار گرفته می‌شوند.

(2). GATT, *The World Market For Dairy Products 1987* (Geneva: GATT Pub., November 1987), P.37.

با ۱۷/۵ درصد کاهش نسبت به سال ماقبل به ۷۴/۴ هزار تن رسید. همینطور در نیمه نخست سال ۱۹۸۷، صادرات مذکور بطور جزئی کاهش یافت و به ۳۸ هزار تن بالغ گردید^۱.

در سال ۱۹۸۶، صادرات لهستان بعنوان یکی از صادرکنندگان شدیداً کاهش یافت (۳۶/۲ درصد) و به ۲۶/۴ هزار تن بالغ گردید. این صادرات عمدتاً به الجزایر، ژاپن، بنگلادش و زلاندنو صورت گرفته است. صادرات ایالات متحده امریکا، در سال یاد شده با ۱۳/۸ درصد رشد به ۳۴۷ هزار تن افزایش یافت که تقریباً ۴۳ درصد از آن (۱۴۸ هزار تن) بصورت کمک‌های غذایی بوده است. مقاصد عمده این صادرات، کشورهای افریقا، امریکای جنوبی و مرکزی بوده است. میزان فروش‌های بیمن دولتی شیرخشک بدون چربی (Non-Fat-Drymilk) در ارتباط با قانون امنسیت غذایی (Food Security Act) سال ۱۹۸۵، طی دوره اول اکتبر ۱۹۸۵ تا ۳۱ اوت ۱۹۸۶، بالغ بر ۱۲۴/۶ هزار تن بوده است که از آن میان، ۵۰ هزار تن به برزیل و به قیمت‌های تنی بین ۶۶۵ تا ۶۹۰ دلار «تحویل در کنار کشتی» (F.A.S) و ۴۱ هزار تن به مکزیک و به قیمت‌های تنی بین ۷۳۰ تا ۸۰۰ دلار «فوب» (F.O.B) ،

صادر گردیده است. علاوه بر آن، ۳۳ هزار تن شیرخشک جهت تغذیه دام، به استرالیا (به قیمت هر تن ۳۵۰ دلار) و ۶۰۰ هزار تن به فلسطین اشغالی (با قیمت هر تن ۴۵۰ دلار)، فروخته شده است. در چارچوب برنامه تشویق صادرات که در فوریه ۱۹۸۷ ارائه گشت، ایالات متحده امریکا بالغ بر ۳۷۰ هزار تن شیرخشک بدون چربی و شیرخشک پرچربی به بعضی از کشورهای در حال توسعه صادر نمود. بطور کلی، در این کشور تا نوامبر ۱۹۸۷، هیچگونه فروش قابل ملاحظه‌ای صورت نگرفته است و قسمت عمده صادرات آن، بصورت کمک‌های غذایی بوده است. صادرات کانادا، در سال ۱۹۸۶ با ۹ درصد رشد به ۶۶ هزار تن رسید؛ در سال ۱۹۸۷ نیز این رشد ادامه یافت. این صادرات عمدتاً به مکزیک و پرو صورت گرفته است.

از جنبه واردات، خریدهای ژاپن در سال ۱۹۸۶، ۱۲/۵ درصد نسبت به سال ماقبل تقلیل یافت و به مرز ۹۱ هزار تن رسید. قسمت عمده شیرخشک وارداتی - ۷۱/۷ هزار تن - جهت تغذیه دام بکار رفته است. در آغاز سال ۱۹۸۷ واردات کاهش می‌یابد، طوری که در پایان نیمه نخست سال، میزان کاهش نسبت به آغاز سال به ۱۰/۲ درصد میرسد^۲. مبادی اصلی واردات سال ۱۹۸۶ کشورهای زلاندنو (۱۹/۶ هزار تن)، استرالیا

(1). *Ibid*

(2). *Ibid*, P.38.

واردات برزیل در سال ۱۹۸۷ به ۱۲۵ هزار تن محدود شود، چرا که از یک طرف تولید داخلی افزایش یافته و از طرف دیگر افزایش قیمت های خرده فروشی شیر، میزان مصرف را محدود نموده بود. انتظار بر این بوده که صادرات جهانی شیرخشک بدون چربی (شامل کمک های غذایی) در سال ۱۹۸۷

(۱۶/۵ هزار تن) و جامعه اقتصادی اروپا (۱۲/۴ هزار تن) بوده اند. در سال ۱۹۸۶، مکزیک، که در آن دولت طرح وسیعی از توزیع شیر را مرحله انجام رسانیده بود، میزان واردات از انواع فرآورده های لبنی را، علیرغم اینکه کاهش شنیدنی در میزان درآمدهای ارزی کشور صورت گرفته بود و تولید داخلی

طی سالهای ۸۸-۱۹۸۳، در بین صادرکنندگان، صادرات کشورهای EEC به اعضای خود، مقام نخست را دارا بوده است. صادرات EEC به خارج از حوزه اعضای خود، در رده سوم پس از ایالات متحده امریکا و کانادا، قرار دارد.

افزایش یابد. کل صادرات ایالات متحده امریکا، براساس انتظار مذکور، در سال ۱۹۸۷ می توانسته به ۳۷۵ هزار تن برسد.^۱ همانطور که قبلاً گفته شد، علاوه بر انتقالات در قالب تجارت، انتقالات دیگری نیز تحت عنوان «کمک های غذایی» در جهان معمول است که این امر در خصوص فرآورده های لبنی نیز صدق می کند. در سال ۱۹۸۶، میزان کمک های غذایی بصورت فرآورده های لبنی توسط ایالات متحده امریکا، کشورهای بازار مشترک اروپا و تعدادی دیگر از کشورهای توسعه یافته، بالغ بر $\frac{1}{4}$ کل صادرات جهانی فرآورده های لبنی بوده که قسمتی از آن از محل مازاد قابل توجه عرضه بر تقاضای تجاری تأمین گردیده است. در سال یاد شده، میزان تحویل کمک های غذایی توسط کشورهای

در حد بالائی قرار داشت، در سطح بالائی حفظ نموده است. واردات شیرخشک بدون چربی در مکزیک در سال ۱۹۸۶ به ۱۶۱ هزار تن ارتقاء یافت (در قبال ۱۴۵ هزار تن سال ۱۹۸۵)، که قسمت عمده آن از ایالات متحده امریکا صورت پذیرفته است. برزیل که در سال ۱۹۸۶ با کاهش تولید داخلی و افزایش تقاضا روبرو گشت، بعنوان یکی از بزرگترین خریداران شیرخشک و روغن کره بحساب آمده است. واردات شیرخشک بدون چربی در این کشور، در سال یاد شده، افزایش بسیار قابل ملاحظه ای یافت (از ۴۰ هزار تن در سال ۱۹۸۵ به ۲۵۰ هزار تن، در سال ۱۹۸۶). عمده این واردات از کشورهای ایالات متحده، EEC و زلاندنو صورت گرفته است.

چنین پیش بینی شده بود که، کل

(1). *Ibid*, P.37.

FEC و ایالات متحده امریکا تقلیل یافت. در مورد شیرخشک بدون چربی، در سال ۱۹۸۶، میزان اهداهای خارجی توسط ایالات متحده امریکا بالغ بر ۱۴۸ هزار تن (در قبال ۲۲۲ هزار تن در سال ۱۹۸۵)، بوده است که کشورهای ذینفع در این خصوص عمدتاً مکزیک و برزیل بوده‌اند. برنامه کمک‌های غذایی کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا، سقف ۹۴ هزار تن را برای «شیرخشک بدون چربی، جهت کمک در سال ۱۹۸۶، تعیین نمود. در سال یاد شده ذینفع‌های عمده از این کمک‌ها، کشورهای مصر با ۳/۳ هزار تن، تونس با ۳ هزار تن و بخش مربوط به «برنامه غذای جهانی» (World Food Programme) (۲۲ هزار تن) بوده‌اند. میزان تحویل EEC، در چارچوب برنامه کمک‌های غذایی سال ۱۹۸۶، بالغ بر ۹۷ هزار تن گردیده که بیش از سقف ۹۴ هزار تن می‌باشد. (در قبال ۱۲۴ هزار تن در سال ۱۹۸۵).

در سال ۱۹۸۷ نیز سقف در نظر گرفته شده از شیرخشک بدون چربی، تحت برنامه مزبور در جامعه، حداکثر همان ۹۴ هزار تن بوده است. طی ۶ ماه نخست سال ۱۹۸۷، میزان تحویل جامعه از بابت کمک بالغ بر ۶۱ هزار تن، در مقابل ۴۷ هزار تن دوره مشابه سال ماقبل، گردیده است.

کشورهای استرالیا، اتریش، کانادا، فنلاند، ژاپن و سوئیس نیز در زمینه شیرخشک، تحویل‌هایی در چارچوب طرح کمک‌های غذایی داشته‌اند. کشور چین که بطور سنتی، نه تولیدکننده و نه مصرف‌کننده عمده شیر بحساب می‌آمده است، در سالهای ۱۹۸۶ و ۱۹۸۷ به توسعه صنعت فرآورده‌های لبنی اهمیت بیشتری قائل شده و نسبت به تأمین شیرخشک بدون چربی در برنامه توسعه صنعت مزبور در قالب کمک‌های غذایی، تلاش‌هایی را بعمل آورده است.^۱

(1). *Ibid*, P.38.

جدول شماره (۱): صادرات و واردات شیرخشک بدون چربی در جهان و کشورهای مختلف طی سالهای ۸۸-۱۹۸۶

واحد: هزار تن

واردات				صادرات				کشور	سال
۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	میانگین سالهای ۸۵-۱۹۸۳	۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	میانگین سالهای ۸۵-۱۹۸۳		
۲۲۰۰	۲۱۹۵	۲۲۳۰	۲۲۹۶	۲۰۰۰	۱۹۸۳	۲۰۲۵	۱۹۷۳	کل جهان (۱) و (۲)	
۰۰۰	۱۱	۹	۷	۳۰۰	۳۵۸	۴۱۶	۳۶۱	ایالات متحده و کانادا	
۸۰۰	۷۸۰	۹۶۵	۹۴۰	۱۲۰۰	۱۱۳۸	۱۱۳۷	۱۱۶۶	EEC (۱۲ کشور): - علاوه بر صادرات به خارج شامل تجارت مابین خود کشورهای عضو EEC می‌باشد	
۰۰۰	۶	۲۵	۵	۴۰۰	۳۸۸	۲۶۷	۲۶۹	- شامل فقط صادرات کشورهای عضو EEC به خارج از EEC	
۰۰۰	۱	۲	۱	۲۷۵	۲۶۶	۲۶۲	۲۴۳	اسرائیل و ژاپن	
۱۰۰	۹۵	۹۵	۱۰۱					زایس	
۱۲۸۰	۱۲۸۱	۱۳۰۴	۱۱۸۸	۱۵	۱۴	۱۱	۱۳	کشورهای در حال توسعه	
۰۰۰	۲۷۰	۲۶۰	۳۳۳	۰۰۰	۱	۱	۱	کشورهای عضو اوک	

(۱): شامل واردات و صادرات در بین کشورهای عضو EEC نیز می‌شود.

(۲): اختلاف موجود بین واردات و صادرات جهان در مورد شیرخشک بدون چربی از آنجا ناشی می‌شود که آمارهای کشورها دارای طبقه‌بندی مناسب نبوده و تقسیمات کافی ارائه نمی‌دهند.

مأخذ: F.A.O, Commodity Review and Outlook 88-89 (Rome: FAO Pub., 1989), P.65.

در سال ۱۹۸۶، میزان کمک‌های غذایی بصورت فرآورده‌های لبنی توسط ایالات متحده آمریکا، کشورهای بازار مشترک اروپا و تعدادی دیگر از کشورهای توسعه یافته، بالغ بر $\frac{1}{4}$ کل صادرات جهانی فرآورده‌های لبنی بوده که قسمتی از آن از محل مازاد قابل توجه عرضه بر تقاضای تجاری تأمین گردیده است.

جدول شماره (۲): میزان صادرات شیرخشک بدون چربی در جهان و کشورهای مختلف طی سالهای ۱۹۸۱-۸۶
واحد: هزار تن

کشور	سال	متوسط سالهای		تا آخر سال		تا آخر نیمه	
		۱۹۸۱-۸۳	۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۵	نیمه نخست	نیمه نخست
کشورهای عضو IDA (۱)							
آرژانتین		۲/۹	"	۱/۲	"	۲۲	۱
اسرائیل		۳۳/۶	۹۰/۲	۷۲/۴	۲۶۸	۲۲۱	۳۸/۸
EEC (۱۰ کشور)		۳۵۴/۷	۳۰۶/۳	۲۶۶/۷	۸۶	۷۵	۹۵
فنلاند		۴	۶	۳/۶	"	۹۰	۱/۱
مجارستان		۲/۹	"	۰/۳	"	۱۰	"
ژاپن		۰/۷	"	"	"	"	"
زلاندنو		۱۴۸	۱۷۲/۹	۱۶۰	۱۱۷	۱۰۸	۶۸/۸
نروژ		۷/۶	"	"	"	"	"
لهستان		۱۸/۴	۴۱/۴	۲۶/۴	۲۲۵	۱۴۳	۱۱/۶
آفریقای جنوبی		۲/۵	۹/۸	۶/۴	۳۹۲	۲۵۶	۶/۳
سوئد		۲۱/۷	۲۸/۶	۲۱/۵	۱۳۲	۹۹	۱۰/۳
سوئیس		۱/۶	۷/۶	۷/۷	۴۷۵	۴۸۱	"
اروگوئه		۱/۱	۲/۳	۲/۱	۲۰۹	۱۹۱	۱/۴
دیگر کشورها							
اتریش		۱۶/۵	۲۵	۴۵/۱	۱۵۲	۲۸۳	۰۰۰
کانادا		۸۷/۶	۶۰/۶	۶۶/۱	۶۹	۷۵	۲۰/۳
ایالات متحده آمریکا		۱۶۶/۷	۳۰۴/۹	۳۲۷/۱	۱۸۳	۲۰۸	۱۴۷/۱
کل کشورهای IDA		۶۰۱/۷	۶۶۵/۱	۵۷۰/۳	۱۱۱	۹۵	۲۳۴/۳
کل جهان		۹۵۱/۰	۱۱۹۲	۱۱۷۰	۱۲۵	۱۲۳	

(۱): کشورهای عضو اتحادیه توسعه بین المللی

International Development Association

مأخذ:

GATT, *The World Market For Dairy Products 1987* (Geneva: GATT Pub., November 1987), P.69.

جدول شماره (۳): میزان واردات شیرخشک بدون چربی در جهان و کشورهای مختلف طی سالهای

واحد: هزار تن

۱۹۸۱-۸۶

کشور	سال	متوسط سالهای		۱۹۸۵	۱۹۸۶	تأخر سال		تأخر نیمه	
		۱۹۸۱-۸۳	۱۹۸۴-۸۶			۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۶	۱۹۸۷
کشورهای عضو IDA	آرژانتین	۰/۴	۰/۱	۰/۱	۰/۱	۲۵	۲۵	۰	۰
استرالیا		۰/۸	۰/۵	۰/۷	۰/۷	۸۸	۶۳	۰/۲	۱/۱
بلغارستان		"	"	۰/۲	۰/۲	۰	۰	۰/۲	"
EEC (۱۰ کشور)		۰/۳	"	"	"	"	"	"	۱
مجارستان		"	۱/۵	۱/۶	۱/۶	۰	۰	۱/۶	۰
ژاپن		۸۹/۷	۱۰۴	۹۱	۹۱	۱۰۱	۱۱۶	۲۷	۲۲/۲
لهستان		۱۳/۴	"	"	"	"	"	"	"
افریقای جنوبی		۱۰/۱	"	"	"	"	"	"	۲/۱
سوئد		۰/۵	۱	۰/۶	۰/۶	۱۲۰	۲۰۰	۰/۶	۰/۷
اروگوئه		۰/۴	"	"	"	"	"	"	"
دیگر کشورها		"	"	"	"	"	"	"	۵/۱
ایالات متحده آمریکا		۰/۳	۱/۳	۰/۹	۰/۹	۲۰۰	۲۳۳	۰	۰
کل کشورهای IDA		۱۱۵/۶	۱۰۷/۱	۹۲/۲	۹۲/۲	۸۱	۹۳	۲۹/۶	۰
کل جهان		۱۲۶۲	۱۴۵۴	۱۴۲۵	۱۴۲۵	۱۱۳	۱۱۵	۰	۰

مأخذ:

GATT, *The World Market For Dairy Products 1987* (Geneva: GATT Pub., November 1987), P.71.

طی سالهای ۸۵-۱۹۸۳، میزان صادرات جهانی شیرخشک پرچربی بالغ بر ۸۰۲ هزار تن در سال بوده است، در حالیکه میزان واردات آن ۶۲۵ هزار تن گزارش شده است. در سال ۱۹۸۸، صادرات و واردات جهانی این محصول لبنی به ترتیب به ۱۱۵۰ و ۹۷۵ هزار تن افزایش یافته است.

جدول شماره (۴): میزان صادرات شیرخشک بدون چربی توسط کشورهای عمده به تفکیک مناطق

وارد کننده طی سالهای ۸۶-۱۹۸۵

واحد: هزار تن

سوئد		استرالیا		ژلاندنو		EEC (۱۰ کشور)		صادر کنندگان وارد کنندگان
۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۵	کنندگان
۲/۲	۰/۸	"	"	"	"	۲/۹	۱۷/۳	اروپای غربی
"	"	"	"	"	"	۰/۸	"	اروپای شرقی
"	"	"	"	"	"	"	"	نوروی
۱/۲	۰/۳	۰/۹	۱	"	"	"	۰/۳	آمریکای شمالی
"	۱/۲	"	"	۳۰/۴	۸	۲۹/۱	۱۸/۵	آمریکای جنوبی
"	"	"	"	۱۰/۲	۲۴/۲	۳۹/۵	۲۰	آمریکای مرکزی
۰/۶	۰/۳	"	"	"	۵/۳	۴/۳	۱۳/۱	کشورهای حوزه کارائیب
۳/۷	۳/۲	۰/۷	۰/۸	۸/۵	۹/۱	۹۲	۱۲۳/۷	آفریقا
۱۱/۵	۱۵/۴	۶۳/۵	۸۸/۲	۶۹/۵	۶۸/۶	۴۸/۲	۵۸/۵	آسیای جنوبی و شرقی
۰/۸	۵/۳	۰/۱	"	۱۱/۴	۲۳/۱	۲۱/۱	۳۲/۲	آسیای غربی
"	"	"	"	"	"	"	"	اقیانوسیه
۱/۱	۲/۱	۹/۲	۰/۲	۳۰	۳۴/۶	۸/۸	۱/۷	دیگر مناطق
۲۱/۵	۲۸/۶	۷۴/۴	۹۰/۲	۱۶۰	۱۷۲/۹	۲۶۶/۷	۳۰۶/۳	جمع
۴/۶	۷/۷	۲/۲	۹/۲	۳۰/۸	۵۰	۳۴/۷	۵۷/۴	کشورهای صادرکننده عضو (اوپک)

کل		کانادا		ایالات متحده آمریکا		لهستان		صادر وارد کنندگان گیتوگان
۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۵	
۳۴/۴	۲۹/۲	"	"	۲۸/۹	۱۱/۱	۰/۲	"	اروپای غربی
۲/۶	۵/۷	"	"	۱/۸	۵/۷	"	"	اروپای شرقی
"	"	"	"	"	"	"	"	نوروی
۵/۴	۴/۳	۳/۱	۲/۵	"	۰/۲	"	"	آمریکای شمالی
۲۱۵	۸۱/۸	۲۳/۶	۱/۹	۱۱۱/۹	۵۲/۲	"	"	آمریکای جنوبی
۱۴۰	۱۴۷	۱۴۳/۶	۳۳	۷۵/۷	۴۹/۸	"	"	آمریکای مرکزی
۲۱/۴	۳۶/۴	"	۱	۱۶/۵	۱۵/۷	"	"	کشورهای حوزه کارائیب
۱۹۲/۱	۲۹۳/۴	۳/۷	"	۷۴/۶	۱۴۰/۵	۸/۹	۱۶/۱	آفریقا
۲۲۷/۸	۲۸۸	"	۷/۸	۲۷/۱	۲۵	۱۷/۳	۲۴/۵	آسیای جنوبی و شرقی
۳۹/۵	۶۶/۴	"	"	۶/۱	۴	"	۰/۸	آسیای غربی
"	"	"	"	"	"	"	"	اقیانوسیه
۷۴	۵۲/۷	۲۱/۱	۱۳/۴	۳/۸	۰/۷	"	"	دیگر مناطق
۹۶۲/۲	۱۰۰۴/۹	۶۶/۱	۶۰/۶	۳۴۷/۱	۳۰۴/۹	۲۶/۴	۴۱/۴	جمع
۱۰۷/۱	۱۵۵/۱	"	"	۱۲/۷	۱۴/۶	۸/۴	۱۶	کشورهای صادرکننده بنفیت (عضو اوبک)

مأخذ:

GATT, *The World Market For Dairy Products 1987* (Geneva: GATT Pub., November 1987), P.70.

کل میزان صادرات شیرخشک بدون چربی EEC در سال ۱۹۸۶، بالغ بر ۲۶۷ هزار تن بوده که از آن مقدار، ۹۷ هزارتن بعنوان کمک غذایی محسوب می‌گردد.

تجارت جهانی شیرخشک پرچربی و شیر کندانسه^۱ و تبخیر شده^۲:

حوزه کشورهای عضو طی همین مدت از ۴۵۸ هزارتن به ۶۵۰ هزارتن رسیده است (۱/۹ درصد رشد). صادرات ایالات متحده امریکا و کانادا مجموعاً از ۳۵ هزارتن بیشتر نگردیده است. در زمینه واردات شیرخشک پرچربی، کشورهای در حال توسعه، نظیر دیگر فرآورده‌های لبنی، همچنان بیشترین واردات را داشته‌اند. این کشورها، طی سالهای ۸۵-۱۹۸۳، بطور متوسط ۴۱۶ هزار تن (۶/۶ درصد از کل) واردات را بسخود اختصاص داده‌اند. در سال ۱۹۸۸، این رقم به ۶۵۰ هزارتن افزایش یافته است (۷/۶ درصد از کل). (جدول شماره ۵).

مجموع میزان صادرات جهانی شیرهای کندانسه و تبخیر شده، از متوسط سالانه ۱۰۱۳ هزارتن، طی سالهای ۸۵-۱۹۸۳، به ۹۱۵ هزارتن در سال ۱۹۸۸ کاهش یافته است (۷/۹ درصد). در همین حال، واردات جهانی آنها از ۱۰۲۲ به ۹۱۰ هزارتن (۱۱ درصد) تقلیل یافته است. در زمینه صادرات، میزان صادرات EEC به خارج از حوزه کشورهای عضو نیز میزان صادرات بین کشوری EEC، به ترتیب در رده‌های اول و دوم جای گرفته‌اند. (صادرات به

طی سالهای ۸۸-۱۹۸۳، میزان صادرات جهانی شیرخشک پرچربی، از واردات جهانی آن بیشتر بوده است. طی سالهای ۸۵-۱۹۸۳، میزان صادرات جهانی این فرآورده لبنی بالغ بر ۸۰۲ هزارتن در سال بوده است، در حالیکه میزان واردات آن ۶۲۵ هزارتن گزارش گردیده است. در سالهای بعد، واردات جهانی افزایش یافته و به ۹۷۵ هزارتن در سال ۱۹۸۸ رسیده است. در همین حال، صادرات جهانی نیز به ۱۱۵۰ هزارتن بالغ گردیده است. به این ترتیب واردات ۵۶ درصد و صادرات ۴۳/۳ درصد طی دوره ۸۸-۱۹۸۵ رشد داشته‌اند.

در زمینه صادرات کشورهای EEC، استرالیا و زلاندنو، از بیشترین میزان برخوردار بوده‌اند. پس از آنها، صادرات بین کشورهای EEC قرار دارد. صادرات اخیر از ۱۱۰ هزارتن به ۱۷۵ هزارتن در سال ۱۹۸۸ رشد یافته است (۱/۵۹ درصد)؛ در حالیکه صادرات EEC به خارج از

(1). Condensed Milk

(2). Evaporated Milk

خارج، از ۵۲۹ به ۴۲۰ هزار تن و صادرات بین کشوری از ۲۶۵ به ۳۰۰ هزار تن). مجموع میزان صادرات ایالات متحده و کانادا با حداقل ۴۲ هزار تن در سال ۱۹۸۷ و حداکثر ۱۲۶ هزار تن، متوسط سالهای ۸۵-۱۹۸۳، در رده سوم جای گرفته است. کشورهای در حال توسعه، همچنان بیشترین واردکننده محصولات مزبور بوده اند. این کشورها، طی سالهای ۸۵-۱۹۸۳، بطور متوسط ۷۰۸ هزار تن (۳/۶۹ درصد از کل) و در سال ۱۹۸۸، ۵۴۰ هزار تن (۳/۵۹ درصد از کل) واردات داشته اند. (جدول ۵).

کل صادرات شیرخشک پرچربی توسط صادرکنندگان عمده^۱ در سال ۱۹۸۶، ۵ درصد افزایش یافت^۲. در نیمه نخست سال ۱۹۸۷ این صادرات در مقایسه با نیمه نخست سال ۱۹۸۶، با نرخ بیشتری رشد یافت (حدود ۲۵ درصد) و این نشان میدهد که تقاضای وارداتی در آن زمان در حد بالائی قرار داشته است. در سال ۱۹۸۶، کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا با صدور ۴۶۵ هزار تن شیرخشک پرچربی همچنان صادرکننده عمده تلقی گردیده اند. البته این میزان صادرات، ۱/۲ درصد بیشتر از میزان صادرات ۱۹۸۵ بوده است و در ۶ ماهه نخست سال ۱۹۸۷، با رشد قابل توجه ۳۷ درصد به ۲۸۸ هزار تن افزایش یافت. (جدول ۶).

صادرات زلاندنو، دومین صادرکننده جهانی، با نرخ ۴/۲۳ درصد طی دوره رشد یافت و در سال ۱۹۸۶ به ۱۶۶/۲ هزار تن رسید. این صادرات در نیمه نخست سال ۱۹۸۷، کاهش یافت و به رقم ۷۹/۳ هزار تن، در مقایسه با ۸۱/۷ هزار تن در نیمه نخست سال ۱۹۸۶، رسید. واردکنندگان عمده این صادرات، کشورهای واقع در آسیای جنوبی و شرقی، امریکای مرکزی، برزیل و شوروی بوده اند. صادرات استرالیا با حدود ۲۰ درصد رشد، در سال ۱۹۸۶ به ۳۸ هزار تن افزایش یافت. صادرات این کشور در سال ۱۹۸۶/۸۷ با رقم ۵۱/۲ هزار تن، در مقایسه با صادرات ۱۹۸۵/۸۶ (۷/۴۰ هزار تن)، ۵/۸ درصد رشد یافته است.

صادرات فنلاند که جزو صادرکنندگان نسبتاً قابل توجه شیرخشک پرچربی می باشد، با ۴ درصد کاهش نسبت به سال ماقبل، در سال ۱۹۸۶ به رقم ۳۱/۷ هزار تن رسید که منحصراً به شوروی صورت گرفت. از آنجا که انتظار میرفت تولید این کشور در سال ۱۹۸۷ کاهش یابد، میزان صادرات آن برای سال مزبور حدود ۲۶ هزار تن پیش بینی گردیده بود.

ایالات متحده امریکا، در سال ۱۹۸۶، بالغ بر ۳/۲۰ هزار تن شیرخشک (بخشی از آن بدون چربی) را، عمدتاً به برزیل صادر نمود. در سال ۱۹۸۵ میزان این صادرات

(۱) کشورهای EEC، ایالات متحده امریکا و کانادا، استرالیا و زلاندنو.

(2). *Ibid*, P.42.

واردات شیر کندانسه به کشورهای در حال توسعه، طی چند سال منتهی به ۱۹۸۵ تقلیل یافته، بویژه واردات آسیا که شدیداً دچار کاهش گردیده بود، در سال ۱۹۸۶، میزان این کاهش افزایش یافت. میزان کل واردات کلیه کشورهای در حال توسعه که در سال ۱۹۸۵ بالغ بر ۶۶۰ هزار تن بوده است،

۴۰/۶ هزار تن بوده است. صادرات مزبور، از آنجا که ایالات متحده نقشی در بازار شیرخشک پرچربی ندارد، بیشتر جنبه استثنایی داشته است.^۱

میزان صادرات جهانی شیر غلیظ^۲ (Concentrated Milk) در سال ۱۹۸۶، با حدود کمتر از ۶۲۰ هزار تن، بمراتب کمتر از میزان آن در سال ماقبل بوده است. صادرات جامعه اقتصادی اروپا که در سال ۱۹۸۵ بطور قابل توجهی بهبود یافته و به رقم کلی ۵۴۵ هزار تن رسیده بود، در سال ۱۹۸۶ با ۲۰ درصد تقلیل به ۴۳۸ هزار تن رسید.^۳

(1). *Ibid*, P.42.

(۲). شیر تبخیر شده‌ای که تحت فشار و درجه حرارت کم حاصل می‌شود.

(3). *Ibid*, P.42.

در سال ۱۹۸۶ به حدود ۶۶۰ هزار تن کاهش یافت. بهرحال، انتظار بر این بود که طی سالهای بعد از ۱۹۸۶ نیز، از میزان تجارت شیر مذکور باز هم کاسته شود و دلیل قسمتی از این کاهش ممتد، جانشینی فزاینده شیرخشک پرچربی بجای شیر کندانسه عنوان شده است^۱.

بخاطر افزایش بیش از پیش تقاضای شیرخشک پرچربی از جانب کشورهای در حال توسعه، این فرآورده لبنی بعنوان یکی از مهمترین اقلام تجاری در تجارت بین المللی محسوب گردیده است. افزایش تقاضای

شیرخشک پرچربی طی زمانی که قیمت آن بطور مداوم سیر صعودی داشته (سال ۱۹۸۸)، بدلیل افزایش بیش از پیش مشکلات ارزی در بسیاری از کشورهای واردکننده بوده است، چرا که پیش‌بینی افزایش بیشتر قیمت‌ها در آینده، بر خریدهای احتیاطی آنها افزوده است. دلیل دیگر اینکه، قیمت‌های بین‌المللی شیرخشک بدون چربی موقتاً بر قیمت‌های شیرخشک پرچربی فزونی گرفت و لذا بعضی از خریداران بیشتر به خرید فرآورده مورد نظر روی آوردند^۲.

جدول شماره (۵): واردات و صادرات شیرخشک بدون چربی و شیر کندانسه و شیر تبخیر شده در جهان و کشورهای مختلف طی سالهای ۸۸-۱۹۸۶

واحد: هزار تن

واردات				توج سال	کشورها	توجه
۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	میانگین سالهای ۱۹۸۳-۸۵			
۹۷۵	۸۶۷	۶۹۲	۶۲۵	کل جهان (۱) و (۲)	کشورهای در حال توسعه	کشورهای عضو اوپک
۶۵۰	۵۸۴	۲۷۱	۴۱۶			
۰۰۰	۱۹۳	۱۱۱	۱۳۵	کل جهان (۱) و (۲)	کشورهای در حال توسعه	کشورهای عضو اوپک
۹۱۰	۸۸۰	۹۵۰	۱۰۲۲			
۵۴۰	۵۱۷	۵۷۸	۷۰۸	کشورهای در حال توسعه	کشورهای عضو اوپک	کشورهای عضو اوپک
۰۰۰	۱۶۴	۲۵۷	۳۸۵			

(1). *Ibid*, P.44.

(2). F.A.O, *Commodity Review and Outlook 88-89* (Rome: FAO Pub., 1989), P.65.

صادرات				شرح	کشورها	مجموعه
۱۹۸۸	۱۹۸۷	۱۹۸۶	متوسط سالهای ۱۹۸۲-۸۵			
۱۱۵۰	۱۰۲۲	۸۷۲	۸۰۲		کل جهان (۱) و (۲)	کشورهای توسعه یافته
۲۰	۱۲	۳۰	۳۵		ایالات متحده و کانادا	
۸۲۵	۷۳۶	۵۸۴	۵۶۸		EEC (شامل صادرات بین خودکشورهای عضو و صادرات آنها به خارج)	
۶۵۰	۵۶۸	۴۷۸	۴۵۸		EEC (شامل فقط صادرات به خارج از EEC)	
۲۴۰	۲۲۷	۲۰۲	۱۴۹		استرالیا و زلاندنو	
۹۱۵	۸۸۴	۹۰۸	۱۰۱۳		کل جهان (۱) و (۲)	کشورهای در حال توسعه
۴۵	۲۲	۷۴	۱۲۶		ایالات متحده و کانادا	
۷۲۰	۶۹۲	۷۳۳	۷۹۴		EEC (شامل صادرات بین خودکشورهای عضو و صادرات آنها به خارج)	
۲۲۰	۲۸۱	۲۲۴	۵۲۹		EEC (شامل فقط صادرات به خارج از EEC)	
۵	۶	۶	۶		استرالیا و زلاندنو	

- (۱): شامل واردات و صادرات در بین کشورهای عضو EEC نیز می‌شود.
- (۲): اختلاف موجود بین واردات و صادرات جهان در مورد شیرخشک بدون چربی از آنجا ناشی می‌شود که آمارهای کشورهای دارای طبقه بندی مناسب نبوده و تقسیمات کافی ارائه نمی‌دهند.

مأخذ: F.A.O, *Commodity Review and Outlook 88-89* (Rome: FAO Pub., 1989), P.65.

طی سالهای ۸۸-۱۹۸۳، در صادرات شیرخشک پرچربی، کشورهای EEC، استرالیا و زلاندنو، از بیشترین میزان برخوردار بوده‌اند. پس از آنها، صادرات بین کشورهای EEC قرار گرفته است.

جدول شماره (۶): میزان صادرات شیرخشک بدون چربی در جهان و کشورهای مختلف طی سالهای ۱۹۸۱-۸۶

واحد: هزار تن

کشور	متوسط سالهای		۱۹۸۵		۱۹۸۶		نسبت	
	۱۹۸۱-۸۲	۱۹۸۵	۱۹۸۶	نسبت	نسبت	۱۹۸۶	۱۹۸۵	
کشورهای عضو IDA (۱)	۸/۹	-	۰/۷	"	"	"	"	
آرژانتین	۰۰۰	"	۰۰۰	"	۸	"	"	
استرالیا	۱۲۲	۹۳	۲۴/۷	۱۸/۹	۱۰۱	۸۴	۳۷/۷	
EEC (۱۰ کشور)	۱۱۵	۸۴	۲۸۸	۲۱۰	۹۶	۹۵	۴۵۹/۸	
فنلاند	۱۱۵	۱۰۷	۱۵/۳	۱۴/۲	۱۲۳	۱۲۸	۳۱/۷	
زelandنو	۱۲۹	۱۵۳	۷۹/۳	۸۱/۷	۱۷۰	۱۳۷	۱۳۴/۶	
آفریقای جنوبی	"	"	"	"	"	۰۰۰	۰/۲	
سوئد	"	"	"	"	"	"	۱/۲	
سوئیس	۴۰	۴۰	۰/۲	۰/۲	۴۴	۴۴	۰/۴	
اروگوئه	۹۰۰	"	۰/۹	"	"	۱۰۰	۰/۲	
دیگر کشورها								
اتریش	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۸۹	۸۱	۱۷	
ایالات متحده آمریکا	۵۲	۲۷۴	۲/۶	۱۳/۷	۱۹۰	۳۷۹	۲۰/۳	
کل کشورهای IDA	۰۰۰	۹۴	۰۰۰	۳۲۵	۱۰۷	۱۰۱	۶۵۹/۹	
کل جهان	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۱۰۶	۱۰۶	۷۲۷	

مأخذ: GATT, *The World Market For Dairy Products 1987* (Geneva: GATT Pub., November 1987), P.75.

در زمینه واردات شیرخشک پرچربی، کشورهای در حال توسعه، نظیر دیگر فرآورده‌های لبنی، همچنان بیشترین واردات را داشته‌اند.

کشورهای در حال توسعه، طی سالهای ۸۵-۱۹۸۳، بطور متوسط ۴۱۶ هزارتن (۶۶/۶ درصد از کل) واردات را بخود اختصاص داده‌اند. در سال ۱۹۸۸ این رقم به ۶۵۰ هزارتن افزایش یافته است (۶۶/۷ درصد از کل).

جدول شماره (۷): میزان صادرات شیرخشک بدون چربی توسط کشورهای عمده به تفکیک مناطق وارد کننده طی سالهای ۸۶-۱۹۸۵

واحد: هزارتن

اسرالییا		زلاندنو		(۱۰ کشور)		مادرکنندگان
۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۵	
"	"	"	۰/۸	۴/۲	۱۱/۳	واردکنندگان
"	"	"	"	۹/۲	۰/۳	اروپای غربی
"	"	۲۳/۶	۱۰/۹	۹/۴	۶/۲	اروپای شرقی
۱/۱	۱/۵	"	"	۰/۵	۱/۱	خوری
"	"	۳۱/۲	۲۸/۸	۵۲/۶	۵۷/۲	آمریکای شمالی
"	"	۱۲/۷	۵/۸	۱۴	۱۱/۱	آمریکای جنوبی
"	"	۲/۶	۴/۱	۱۲/۳	۱۶/۸	آمریکای مرکزی
۱/۶	۰/۸	۶/۳	۸/۸	۱۲۲	۱۱۴/۷	کنورهای حوزه دریای کارائیب
۳۱/۶	۲۷/۳	۵۹/۱	۴۶/۴	۷۸/۱	۷۳/۵	آفریقا
۰/۱	"	۰/۸	۲/۸	۱۴۵/۵	۱۶۴/۶	آسیای جنوبی و شرقی
"	۱/۱	"	"	"	"	آسیای غربی
۳/۶	۱	۲۹/۹	۲۶/۲	۱۵/۲	۲/۹	اقیانوسیه
۲۸	۳۱/۷	۱۶۶/۲	۱۳۴/۶	۴۶۵	۴۵۹/۸	دیگرمناطق
۱		۱۶/۷	۳۸/۱	۱۶۱/۸	۱۹۵/۶	کل
						کشورهای مادرکننده نفت (عمسو اوپک)

کل		ایالات متحده آمریکا		فنلاند		مادرکنندگان
۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۶	۱۹۸۵	واردکنندگان
۴/۲	۵۱/۶	"	۳۹/۵	"	"	اروپای غربی
۹/۲	۰/۳	"	"	"	"	اروپای شرقی
۶۴/۷	۵۰/۳	"	"	۳۱/۷	۳۳/۲	شوروی
۲	۲/۸	۰/۴	۰/۲	"	"	آمریکای شمالی
۱۰۱/۴	۸۶/۱	۱۷/۶	"	"	"	آمریکای جنوبی
۲۶/۹	۱۷/۲	۰/۲	۰/۳	"	"	آمریکای مرکزی
۱۶	۲۱/۳	۰/۱	۰/۴	"	"	کشورهای حوزه دریای کارائیب
۱۳۲/۵	۱۲۴/۴	۱/۶	۰/۱	"	"	آفریقا
۱۶۹/۲	۱۴۷/۳	۰/۴	۰/۱	"	"	آسیای جنوبی و شرقی
۱۴۶/۴	۱۶۷/۴	"	"	"	"	آسیای غربی
"	۱/۱	"	"	"	"	اقیانوسیه
۴۸/۷	۳۰/۲	"	"	"	۰/۱	دیگر مناطق
۷۲۱/۲	۷۰۰	۲۰/۳	۴۰/۶	۳۱/۷	۳۳/۳	کل
۱۷۹/۷	۲۳۳/۷	۰/۲				کشورهای مادرکننده نفت (عضو اوبک)

مأخذ:

GATT, *The World Market For Dairy Products 1987* (Geneva: GATT Pub., November 1987), P.76.

شؤبشکاه علوم انسانی ومطالعات فرانسوی
پرتال جامع علوم انسانی

فهرست و منابع و مأخذ

(1). GATT, *The World Market For Dairy Products 1987*, Geneva: GATT Pub., November 1987 .

(2). F.A.O, *Commodity Review and Outlook 88-89* .Rome: FAO Pub., 1989 , P.65.